

Humanistinės Pedagogikos Manifestas

(Манифест на литовском языке)

Preambulė

Prieš 25 metus grupė mokytojų novatorių paskelbė manifestą „Bendradarbiavimo pedagogika“ (Peredelkino, 1986 m.). Vėliau išspausdintose mokytojų novatorių susitikimų ataskaitose buvo nagrinėjami įvairūs bendradarbiavimo pedagogikos aspektai: „Asmenybės demokratizavimas (Cinandalis, Telavio rajonas, Gruzija, 1987 m.) „Atsinaujinimo metodika“ (Maskva, 1988 m.), „Žengiame į naują mokyklą“ (Krasnodaro kraštas, 1988 m.).

Bendradarbiavimo pedagogikos idėjas entuziastingai sutiko šimtai tūkstančių mokytojų, jų kūryba atgaivino ugdymo praktiką ir stumtelėjo mokslinę sąmonę - bendradarbiavimo principas tapo pedagogikos teorijos savastimi.

Tebūna šviesus „Učitel'skaja gazeta“ vyriausiojo redaktoriaus V.Matveejevo ir iškilaus pedagogo mąstytojo S.Soloveičiko, tų susitikimų įkvėpėjų, atminimas.

Nuo tų dienų gyvenimas smarkiai persimainė: paskutinių dešimtmečių pokyčiai, įvykę pasaulyje, kelia didelį pavojų vaikų likimui ir švietimo ateičiai, skatina nerimauti dėl žmonijos dvasinio tobulėjimo, dėl gyvybės išlikimo Žemėje.

Kyla būtinybė priimti klasikinės pedagogines vertybes su jų pamatinėmis dvasingumo ir humanizmo, meilės ir gerumo, taikos ir gėrio sąvokomis. Tik turint pakitusią pedagoginę sąmonę, besiremiančią šiomis sąvokomis, bus įmanoma įveikti švietimo „rykštę“ – autoritarizmą ir jo pasekmes: augantį šiuolaikinės visuomenės nedvasingumą ir amoralumą. Vilties, kad galimybė atnaujinti pedagoginę sąmonę yra, įkvepia tai, kad, viena vertus, visuomenėje kyla nerimas dėl švietimo likimo; antra - auga pedagoginės bendruomenės kūrybinis potencialas.

Šios priežastys ir motyvai mus, humaniškos pedagogikos šalininkus, -

įvairių Humanistinės pedagogikos organizacijų vadovus,

skirtingų tautybių ir religinių įsitikinimų žmones,

įvairių valstybių piliečius,

mokytojus, auklėtojus, tėvus, visuomenės veikėjus,

mokslininkus, -

verčia paskelbti „Humanistinės pedagogikos manifestą“.

Vedami šio tikslo ir pakviesti Tarptautinio Humanistinės pedagogikos centro prezidento Š.Amonašvilio mes susirinkome jo sodyboje Bušetėje (Telavio rajonas, Gruzija).

2011 metų liepos 17 yra „Humanistinės pedagogikos manifesto“ paskelbimo diena.

Kreipimasis

Mes, „Humanistinės pedagogikos manifesto“ bendraautorai,

kreipiamės į pasaulio žmonių bendruomenę, susirūpinusią dabartine augančios kartos auklėjimo ir švietimo padėtimi,

kreipiamės į kiekvieną mokytoją, auklėtoją, pedagogą, švietimo vadovą ir darbuotoją,

į visus tėvus,

į visus pedagoginių ir nepedagoginių aukštųjų mokyklų bei kolegijų studentus,

į visus moksleivius,

į visus žmones, kuriems rūpi mūsų planetos ateitis.

Pateikiame „Humanistinės pedagogikos manifestą“, kurio idėjos skirtos augančios kartos dvasiniam doriniam tapsmui, užtikrinus humaniškumo ir individualaus Vaiko vertinimo atmosferą.

„Manifestas“ kviečia jus telktis ir bendradarbiauti gydant bei atnaujinant švietimo pasaulį, kuriame kiekvienas Vaikas:

- auklėtusi kaip Kilnus Žmogus ir Kilni Siela,
- tobulėtų dvasiškai ir etiškai,
- įvaldytų žinias, plečiančias jo sąmonę, kreipiančias kurti ir auginti gėrį,
- gyvenime mokytusi išreikšti, saugoti ir įtvirtinti savo laisvąją valią,
- mylėtų Tėvynę, vertintų ir tausotų savo tautos ir žmonijos daugiaamžę kultūrą.

Kad švietimo pasaulis atgimtų humanistinės pedagogikos idėjų dėka, mums reikės atsižvelgti į kliūtis, kylančias ne tik išorėje, bet ir mūsų vidiniame pasaulyje, ir jas įveikti.

Kliudoma jaunimo gyvenimo prasmės ieškojimams

Pasaulis sparčiai keičiasi, tik keičia jį ne kultūra ir veržimasis į Šviesą, o mokslinis techninis progresas su socialine nuostata „imk iš gyvenimo viską“. Žinoma, daugelis mokslo ir technikos pasiekimų mus praturtina, plečia žmogiško pažinimo horizontus. Tačiau greta jų yra ir tokie „pasiekimai“, kaip ypatingo slaptumo masinio žalojimo ginklai, totali kontrolė per visuotinį „čipizavimą“ ir manipuliacijas žmonių ir išties bendruomenių sąmone bei pasąmone.

Stiprinamas jaunimo potraukis daiktams, kurstoma aistra malonumams, klibinami šeimos pagrindai, tautų dvasiniai, religiniai ir nacionaliniai pamatai. Vis labiau propaguojamas seksas ir tuštybė. Nuverčiamos vyriausybės, vyksta karai ir naikinamos valstybės.

Kaip dvasinio dorinio žmonių nuopolio atgarsius dera vertinti vis dažnėjančias, stiprėjančias ir gąsdinančias stichines nelaimes – žemės drebėjimus, cunamius, potvynius, miškų gaisrus, naujų ligų epidemijas, atominių elektrinių ir karo atsargų sandėlių sprogamus, lėktuvų, laivų ir traukinių katastrofas. Vienu mirksniu sunaikinami ištisi miestai, žūva tūkstančiai, šimtai tūkstančių žmonių.

Šiuos globalius poslinkius, kurių liudininkai esame, atspindi ir švietimo pasaulis. Įvairiose šalyse imamas reformų, kurias visuomenė suvokia kaip antinacionalines: jos nuolat smukdo žmonių išsilavinimo lygį ir išpučia jų aistras malonumams, materialiai gerovei, savosios buities sutvarkymui - tegu net ir kitus skriaudžiant. Tokią žmonių bendruomenę lengva valdyti ir ja manipuliuoti.

Ugdymo procese jaunimas užsispyrusiai stumiamas nuo aukštų pasaulėžiūrinių pozicijų, nuo gyvenimo prasmės ir paskyrimo ieškojimo, nuo tarnystės idealams suvokimo, nuo dvasinių poreikių, nuo sąžinės, pareigos, atsakomybės jausmo. Mokymo procesai ir jų formalios pasekmės yra viršesni už auklėjimą. Jaunimo dvasinio dorinio tapimo uždaviniai išstumiami iš švietimo pasaulio. Sąvokos kilnumas ir taurumas, gėris ir grožis, bendra gerovė ir dvasinis tobulėjimas, meilė ir ištikimybė, tėvynė ir bendražmogiškos vertybės virsta tuščiu garsu. Masinių informavimo priemonių, interneto, mokymo turinio standartizavimo, klaidingų pedagoginių paliepimų dėka jaunimas rengiamas egoistiškam gyvenimui, bet ne paties gyvenimo apsaugai ir plėtrai, ne savo dvasinio dorinio pasaulio tobulinimui ir bendros gerovės įtvirtinimui.

Kas ne iš meilės vaikams, tas nuo piktojo

Vaikus reikia ginti nuo masinių informavimo priemonių tvirkinančios įtakos, nuo amoralių kompiuterinių žaidimų ir pramogų, nuo netikusių renginių ir blogos muzikos, nuo suaugusių žmonių pasikėsimų, nuo valdžios politinių ambicijų.

Argi galima manyti, kad rinkos principo švietime diegimas, arba, kaip kalbėjo K.Ušinskis, „verteiviškumas, kuris iš gyvenimo ėmė skverbtis į mokyklą“, - tai valstybės rūpesčio vaikais išraiška?

Argi galima teigti, kad švietimo pasaulyje prievarta įvesti standartizuoti valstybiniai egzaminai yra valstybės pasiaukojamos meilės jos vaikams apraiška?

Ar galima tikėti, kad įvedus juvenalinę justiciją, kuri, prisidengusi vaikų teisių gynimu, šimtams tūkstančių jų jau atėmė laimę gyventi šeimoje ir mylėti tėvus, valstybė patvirtina savo meilę ir rūpestį vaikais?

O ką sakyti apie taip vadinamų ombudsmenų tarnybų mokyklose atsiradimą, apie jų kategoriškus tyrimus ir skatinimus, kad mokiniai ir mokytojai skųstų vieni kitus – ir tai iš meilės vaikams?

Tokios priemonės yra grubūs bandymai švietimo erdvėje dorovę reguliuoti ne auklėjimu, bet „juvenaliniais įstatymais“, griaunančiais visokį auklėjimą. Bet juk mes žinome, kad nė vienas bet kurios - baudžiamosios, pilietinės, administracinės, juo labiau, juvenalinės - teisės straipsnis negali būti teisingesnis, galingesnis ir viršesnis už doros ir sąžinės įstatymą.

Jei švietimo pasaulyje kas nors daroma ne iš meilės vaikams ir jautraus rūpesčio jais, tai viskas pavirs melu, gimdančiu blogį, viskas bus nuo piktojo.

Iš to ir bėdos.

Niekad nebuvo tokio baisaus skaičiaus vaikataujančių vaikų, benamių vaikų, pamestų vaikų, vaikų nusikaltėlių, - o dabar yra.

Niekad nebuvo tokio pasibaisėtino skaičiaus vaikų savižudybių, suaugusiųjų prieš vaikus agresijos atvejų, - o dabar yra.

Niekad nebuvo tiek vaikų ir jaunuolių narkomanų, rūkančių, alkoholikų, - o dabar yra.

Niekad pornografijos neprileisdavo prie vaikų, ir nesiautėjo šitaip vaikų prostitucija, - o dabar yra.

Niekad nebuvo pagrindinio biznio iš prekybos vaikais, - o dabar taip daroma.

Niekad nebuvo tiek fašistuojančio jaunimo, nebuvo kurstomas tautinis ir religinis jaunimo susipriešinimas, - o dabar taip daroma.

Visuomenė ir masinės informavimo priemonės negailestingai teršia vaikų kalbą nešvankybėmis, keiksmažodžiais, grubumu, įžūlumu, susierzinimu, nepagarba.

Širdį krūpčioti verčia kultūros stoka, beribis vaikų žiaurumas, cinizmas, tyčiojimosi iš savo tautos šventenybių.

Mums tik atrodo,

kad jėgos, su kuriomis susiduriame, yra neįveikiamos

Likti nuošalėje nuo tokios realybės, kuri laužo vaikų likimus ir griauna švietimo pasaulį, mes negalime; negalime išsikelti tik vieną uždavinį: augančią kartą apginkluoti žiniomis, mokėjimais, įgūdžiais, o tiksliau, ruošti moksleivius valstybinių egzaminų laikymui, mokyti juos, kaip gyvenime prisitaikyti, skiepyti jiems abejotina „konkurentabilumą“.

Vaikus reikia ginti nuo aplinkos agresijos, nuo tamsos jėgų pasikėsinimų.

Bet kaip mums tą daryti?

Regimos ir slaptosios jėgos, su kuriomis susiduriame, mums atrodo neįveikiamos.

Betgi ne: mūsų auklėjimo mene, toje išmintyje, ištikimybėje, kantrybėje ir meilėje, kuriomis grindžiame savo santykius su kiekvienu Vaiku, glūdi kur kas didesnės galybės nei tų išorinių jėgų galia.

Mūsų auklėjimas taps galingu, jei suprasime, kad be jo mes neturime jokio kito ginklo prieš tamsą.

Auklėjimas taps apsauga, jeigu kartu su Vaiku gyvensime Šviesoje ir Šviesos darbais.

Auklėjimas triumfuos, jeigu jį nukreipsime į Vaiko dvasinių turtų atvėrimą.

Šiuo nešviesiu metu auklėjimas yra bręstančių žmonių sielų gelbėjimas.

Reikia tvirtai žinoti, kad šitoje tarnystėje atokvėpio nebūna, ir akylumo silpninti nevalia.

Inertiškas švietimo autoritarizmas

Didis mąstytojas V.Vernadskis rašė: „Šiuolaikinė visuomeninė ir socialinė konstrukcija tokia, kad žmonija kur kas dažniau vadovaujasi realybės jau nebeatitinkančiomis idėjomis, todėl išreiškia buvusių, praeityje išnykusių kartų, proto būvį ir mokslo žinias“.

Mūsų visuomenėje ir sociume šitokia savo amžių atgyvenusia idėja tapo pedagoginis autoritarizmas.

Švietimo pasaulyje autoritarizmas viešpatauja iš inercijos. Tai amžių bėgyje susiklosčiusi smurtinė ir prievartinė mokymo bei auklėjimo praktika, grįsta „rimbo ir meduolio“ principu. Tas principas tapo pedagogikos mokslo teorijos dalimi, jį reflektuoja pedagogikos vadovėliai ir metodinės priemonės. Jį pripažįsta, juo remiasi visa oficiali pedagogika, kai konstruoja turinį ir metodus, mokyklinius vadovėlius, pamokas ir, apskritai, visą švietimo sistemą, net jos valdymo organų įsakymus, instrukcijas ir inicijuojamas reformas. Autoritarinės pedagoginės sąmonės filosofinis pagrindas yra materialistinė pasaulėjauta. Ji ir diktuoja svarbiausią uždavinį: jaunąją kartą apginkluoti vien tik kažkokiu formaliu „ugdymo standartų“ rinkiniu. Tik taip ir suprantama jaunosios kartos parengimo gyvenimui esmė. Ir kai manoma, jog pati Vaiko prigimtis priešinosi juo besirūpinančių suaugusių ketinimams, - versti Vaiką paklusti jo auklėtojų ir mokytojų valiai tampa pedagogine norma.

Didžiosios dalies mokytojų, auklėtojų, metodininkų, švietimo darbuotojų, mokyklos psichologų, tėvų veiksmus lemia autoritarinis mąstymas. Tvarios tradicijos autoritarizmą pripažįsta akivaizdžia „pedagogine tiesa“. Nepaisoma fakto, kad ta „tiesa“ kuria gilią švietimo krizę, tampa konfliktų šaltiniu auklėtinių ir auklėtojų, mokinių ir mokytojų, vaikų ir suaugusių tarpusavio santykiuose. Kaip yra pastebėjęs psichologas D.Feldšteinas: vaikai šalia mūsų, bet ne mumyse, mes šalia jų, bet jie mūsų neįsileidžia.

Privalome apginti vaikus ne tik nuo išorinio pasaulio prievartos, bet, jei esame autoritariškai nusiteikę mokytojai, auklėtojai, tėvai, - tai ir nuo savęs. Turime atsižadėti tariamos - autoritarinio požiūrio į vaikus - tiesos.

Žinoma, ir autoritarinis procesas vaikams suteikia tam tikrą išsiauklėjimo ir išsivystymo lygį, daugelis jų išties įgyja tvirtų žinių, demonstruoja talentą ir gali išgarsėti. Bet argi čia Tiesos triumfas?

Savo mokykliniais metais vaikystę ir jaunystę mūsų auklėtiniai ir mokiniai galėtų išgyventi kur kas džiaugsmingiau ir turiningiau. Jie galėtų tapti kur kas tobulesniais piliečiais ir visapusiškiau atskleisti savo turtingą dvasinę bei žemiškąją prigimtį. Jeigu švietimo pasaulis būtų prisotintas dvasinio humanizmo, bemaž visi būtų laimingi.

Įveikti save

Didžiausi sunkumai, kuriant humanišką švietimo erdvę, yra pačiuose mumyse. Tai gali būti mūsų sąstingis ir konservatyvumas, prieraišumas autoritariniam pedagoginiam mąstymui, sąmonės suvaržymas materializmo gniaužtais, tikėjimas, kad autoritarizmas yra tikrasis pedagogikos kelias, tingėjimas mokytis ko nors naujo, pasiteisinimas brandžiu amžiumi ir t.t.

Suprantama, kad savęs perkeitimo sunkumai tiems, kas stokoja meilės vaikams, kieno valdingumas ir autoritarizmas yra tapę charakterio bruožais, bus aštresni. Būtina pabrėžti ir tai, kad daugelis mokytojų ir auklėtojų, baimindamiesi savo viršininkų, bijo ir per didelio aktyvumo.

Reikia įveikti savo baimę, reikia padaryti žygdarbį – tapti dvasios didvyriu. Šis valingas sprendimas nepriklauso nuo jokių išorinių aplinkybių, o priklauso tik mūsų pačių. Asmenybė auga įveikdama save.

Nelengva bus ši kova, tačiau garbinga. Kad taptume humaniško švietimo pasaulio kūrėjais, kad mūsų subjektyvus švietimo laukas būtų džiugus mūsų auklėtiniams ir mokiniams, turėsime:

- į savo sąmonę įsileisti dvasingumo matą ir mąstyti dvasinėmis kategorijomis;

- taurinti savo charakterį, iki subtilumo tobulinti santykius su vaikais ir aplinkiniais;
- auginti savyje kūrybingą kantrybę;
- vis tobuliau mylėti vaikus, mylėti artimą, džiaugtis viskuo, kas didinga ir gražu;
- vadovautis išmintimi, ieškant pedagoginių uždavinių sprendimo;
- studijuoti pedagogikos klasikų veikalus.

Tik ši kova padės įveikti, nugalėti savyje viską, kas sieja mus su autoritarišku mąstymu ir praktika. Tame dvasinio kilimo procese mus skatins vis auganti abipusė meilė bei auklėtinių ir mokinių pasitikėjimas mumis, dvasinės bendrystės su kiekvienu iš jų stiprėjimas.

Kiekvienas įveiks save, jei besąlygiškai laikysimės trijų priesakų:

Tikėti kiekvieno Vaiko beribiškumu.

Tikėti savąja Dievo Kibirkštimi.

Tikėti perkeičiančia humaniškos pedagogikos galia.

Vaikas yra Dangaus ir Žemės, Dvasios ir Materijos jungtis

„Manifestas“ negali sutalpinti visos humaniškos pedagogikos gamos. Todėl peržvelgsime tik svarbiausius, pirmiausiai dvasinius filosofinius jos aspektus, o taip pat Vaiko sampratą.

Materialistinės filosofijos mąstymo pagrindas yra trys matai – laikas, materija, erdvė. Tačiau plati sąmonė viršiausiu vadina dar vieną matavimą – dvasingumą, kurio branduolys yra tikėjimas Dieviškuoju pradū. Šių matų visuma nulemia klasikinio pedagoginio paveldo sistemiškumą; dvasingumas pripildo jį išminties ir kreipia į ateitį.

Dvasingumo esmė klasikinėje pedagogikoje išreiškiama religinių mokymų pagrindais, kultūra ir dorove. Tačiau klasikinių pedagoginių mokymų tai nepadaro religiniais - jie yra ryškiai pasaulietiški.

Humanistinė pedagogika tokiu pavidalu, kokį siūlome mes, yra klasikinės pedagogikos kūdikis. Humanistinė pedagogika priima klasikinį pagrindą su išlyga: palieka galimybę, kad į dvasingumo sąvoką, be kitų komponentų, būtų įmanoma įterpti to ar kito klasikinio religinio mokymo esmę. Todėl mes dvasingumo esmę vadiname prielaidas, išreikštas trimis neginčijamais postulatais:

Egzistuoja Dvasinis Pasaulis, Aukščiausioji Sąmonė, Dievas.
Žmogaus dvasia yra realiai nemari ir ji dega troškimu amžinai tobulėti.
Žemiškasis gyvenimas yra kelio, skirto dvasiniam tobulėjimui ir veržimuisi aukštyn, atkarpa.

Iš šių prielaidų darome išvadas apie Vaiko filosofinę sampratą:

- mūsų žemiškame gyvenime Vaikas yra reiškinys - dvasios valios* raiška,
- jis ateina su savo užduotimi, su savo misija,
- jis turi galingiausią dvasinę energiją ir neriboto dvasinio tobulėjimo galimybę.

Dvasinę Vaiko esmę papildo svarbiausios jo žemiškos psichologinės prigimties savybės:

- aistra tobulėti,
- aistra suaugti,
- aistra pažinti,
- aistra laisvėti.

Gauname tokią vientisos Vaiko esybės sampratą: jis yra visuma dviejų pradų – dvasinio ir materialaus, bet viršenybę turi Dvasinis Pradas. Apibendrinkime: gimsta naujas fundamentalus principas, skelbiantis, kad visas pedagoginis procesas privalo atitikti visuminę, o ne vien tik fizinę Vaiko prigimtį.

Autoritarinė pedagogika negali priimti ir realizuoti šio principo, nes dvasingumo matas jai yra svetimas.

Atitiktis visuminei prigimčiai principas yra artimas humanistinei pedagogikai; ji disponuoja sąlygomis, būtinomis, kad šis principas ugdymo procese būtų pilnai realizuotas: tikėjimas, meilė, džiaugsmas, pasitikėjimas, kantrybė, gerumas, atjauta, ištikimybė, taurumas, sielos kilnumas, dvasinis gyvenimas.

* Rus. velenije ducha; vert.

Pedagogikos sąvokų žvaigždynas

Mes, mokytojai ir auklėtojai, turime šventus žodžius, jie – lyg Pedagogikos Žvaigždynas, pagal kurį įmanoma pasitikrinti minčių pilnatvę ir kryptį ir įtvirtinti kūrybinę praktiką. Jie plečia ir taurina mūsų

sąmonę ir kviečia pasiaukojančiam darbui. Šio Žvaigždyno žodžiai – tai sąvokos: Mokytojas, Mokinys, Mokykla, Auklėjimas, Švietimas, Pamoka, Kūdikis, Vaikai, Rūpestis, Dvasingumas, Humanizmas. Juose išsergėtos tiesos, būtinos mūsų humaniškam pedagoginiam mąstymui.

Bet atsitiko bėda: suskubo nemokšiškus, jis ištrynė dvasinį turinį iš šventų žodžių ir užpildė juos savo vargana patirtimi. Taip mes gavome besielį ir bedvasį pedagoginės sąmonės skeletą:

mokytojas – asmuo, kuris moko, tai dėstytojas, dalykininkas;

mokykla – mokymo ir auklėjimo įstaiga;

auklėti – išauginti, duoti išsilavinimą, išmokyti elgesio taisyklių;

ugdymas – mokymas, žinių teikimas;

pamoka – pagrindinė mokymo forma;

humanizmas – žmogiškumas, pasireiškiantis visuomeninėje veikloje; humaniškas – žmogiškas, jautrus, kultūringas ir t.t.

Tokios prasmės tinka tik autoritariniam pedagoginiam mąstymui.

Dvasingumas padeda mums suvokti ir šioms bei kitoms sąvokoms sugrąžinti jų giluminę prasmę, - tuomet prieš mus atsiveria nuostabūs humaniškos pedagoginės sąmonės horizontai.

Mokytojas – siela, kuri neša ir dovanoja Šviesą.

Mokinys – siela, kuri ieško (trokšta) Šviesos.

Jiems susitikus gimsta Pamoka (pedagoginis procesas) – ypatingas bendro pakilaus gyvenimo tarpsnis, kai bręstantis žmogus – mokinys – prisipildo Mokytojo šviesos ir, pagautas įkvėpimo, skuba pasauliui nešti savąsias dvasios dovanas.

Auklėjimas, kaip kalba pats žodis*, yra augančio žmogaus dvasinės ašies maitinimas, o jos dvasinis maistas - vaizdiniai.

Ugdymas yra Dievo Atvaizdo atsiskleidimo žmoguje slėpinys**. Dievo Atvaizdas žmoguje ryškėja, kai jis priima srautus iškilų grožio, meilės, gerumo, žinojimo vaizdinių. Tų vaizdinių srovės šaltinis yra Mokytojas, Auklėtojas.

Mokykla (lot. scalae – pakopos, laiptai) - tai žmogaus sielos ir dvasios augimo pakopos. Šios pakopos – Mokytojo, Auklėtojo sieloje bei dvasioje, jis ir yra Mokykla.

Kūdikis - naujai atgimusi būtis.

Vaikai – tauta, teigianti tiesą.

Rūpestį suvokiame kaip vadovavimąsi dieviškuoju slėpiniu.

Humaniška pedagogika savomis kategorijomis pripažįsta šias sąvokas: Meilė, Tikėjimas, Viltis, Džiaugsmas, Sėkmė, Bendradarbiavimas, Įdvasinimas, Įkvėpimas ir kt.

* Pagal rus. воспитание (v-os-pitanije); vert.

** Pagal rus. образование; vert.

Dvasingumas, humanizmas ir humanistinė pedagogika

Dvasingumas ir Humanizmas yra fundamentalios sąvokos ir jos, jeigu taps švietimo pasaulio ypatumu, gali pagelbėti nenutrūkstamam evoliuciniam žmogaus prigimties taurinimo procesui. Jos yra atrama sunkiame asmenybės dvasinio tobulėjimo kelyje, tai jėga, asmenybės gyvenimą ir veiklą nukreipianti bendrai gerovei.

Dvasingumas yra kiekvienam žmogui itin individuali vidinio pasaulio būseną. Dvasios ir dvasingumo pagrindu tobulėja žmogaus vidinis gyvenimas, įtraukdamas mintis, jausmus, išgyvenimus, įspūdžius, skonių, santykių, siekių, svajones, fantazijas, pasaulėžiūrą, dorovingumą, vertinimus... Dvasingumas sujungia viską, kas vyksta žmogaus sąmonėje ir pasąmonėje. Savo vidiniame pasaulyje žmogus geba gyventi praeityje, dabartyje ir ateityje kaip vientisoje visumoje, gyventi be laiko ir erdvės apribojimų, atlikti darbus, poelgius.

Dalį viso to, kas subręsta ir gimsta vidiniame pasaulyje - priklausomai nuo sąlygų, tikslingumo ir laisvos valios veikimo - žmogus išreišk ir teigs gyvendamas tarp žmonių išoriniame pasaulyje.

Dvasingumo sampratą papildo sąvoka Humanizmas. Humanizmą suvokiame kaip procesą, kai žmogus ieško savo nemaraus prado – dvasios, savojo ryšio su Kūrėju, palaikymo tam ryšiui. Tai tikėjimo atradimo procesas ir gyvenimas su tikėjimu. Humanizmas dvasiniam gyvenimui suteikia ypatingą sąrangą: vidinių ieškojimų ir tikėjimo atradimo procesas taip sutvarko ir harmonizuoja dvasinį gyvenimą, kad jis tampa kryptinga kūryba.

Tikėjimas suteikia žmogui laisvos valios ir padaro jį dvasiškai stiprų, skatina išreikšti ir įkūnyti vidinį pasaulį išoriniame. Žmogus ima keisti išorinį, materialųjį pasaulį, kuria gyvenimą. Taigi, humanizmas nubrėžia kryptį ieškojimams ir dvasinio gyvenimo eigai bei skatina, kad išoriniame pasaulyje tas gyvenimas reikštųsi per meilės, grožio, moralės dėsnius - per dvasios kultūrą.

Sąvokos Dvasingumas ir Humanizmas persipina kaip esmė ir kelias, kaip turinys ir forma. Abi kartu jos išreiškia humaniškos pedagogikos esmę: humanistinė pedagogika yra teorija ir augančio žmogaus asmenybės tapimo kūrybinė praktika, dvasinio humanizmo pagrindu kurianti turinio bei priemonių sistemą.

Neteigiame, kad pilnai ir absoliučiai tiksliai atskleidėme Dvasingumo bei Humanizmo, taip pat ir kitų žodžių-sąvokų, sudarančių Pedagoginį Žvaigždyną, prasmes. Ieškant galimų nukrypimų, atsiskleis ne mažiau svarbūs šių sąvokų aspektai. Tačiau jau suvoktų prasmių visuma leidžia apibrėžti socialinį ir asmeninį Žmogaus vektorius: grožį bei gyvenimo harmoniją savo aplinkoje kurti per grožį ir harmoniją savo viduje. Tai turi tapti natūralia žmogaus būseną.

Nėra aukso vidurio

tarpo humanistinės ir autoritarinės pedagogikos

Humanistinė pedagogika – ne mūsų išradimas, jos ištakos - pedagogikos klasikos paveldas. Sąvokos „klasikinis“ ir „tradicinis“ kartais suvokiamos kaip identiškos arba labai giminingos: esą, tradicinė pedagogika yra tikroviškas klasikinės pedagogikos pjūvis. Deja, yra ne taip. Sąvokų „tradicinė pedagogika“ („tradicinė metodika“) turinys galėtų būti labai turtingas, jeigu jos būtų klasikinių idėjų įsikūnijimas istoriškai susiklosčiusiose gyvenimo aplinkybėse. Tačiau realybėje mes susiduriame su dviem skirtingomis pedagoginio mąstymo ir pedagoginės praktikos sritimis: tradicinės teorijos ir praktikos skiriamasis bruožas yra autoritarizmas, o klasikinės – humanizmas. Tai diametraliai priešingi ugdymo praktikos suvokimai. Žinoma, įvairiuose tradicinės pedagoginės variantuose yra nemažai vertingų apibendrinimų, kurie praturtina pedagoginę mintį. Tačiau skirtumai tokie gilūs, kad tradicinės ir klasikinės pedagogikos aukso vidurio paieška nebus sėkminga. Belieka tik rinktis vieną arba kitą mąstymo ir ugdymo praktikos formą.

Lyginant su tradiciniu, pati svarbiausia klasikinio pedagoginio mąstymo ypatybė yra daugiamatiškumas. Tokio mąstymo pamatas yra sintetinė dvasingo ir materialaus, iracionalaus ir racionalaus, religinio ir mokslinio, kosmiško ir žemiško visuma. Jis pripažįsta dvasios amžinumo postulata ir skatina žmogų tokiam žemiškam gyvenimui, kuris yra dvasios vystymosi ir tobulėjimo kelias. Ne mokslu klasikinė pedagogika skelbiasi – veikiau sako esanti visų mokslų matas, paties gyvenimo matas, bendražmogiškoji mąstymo kultūra.

Humanistinės pedagogikos Meistrais vadiname tokius klasikus, kaip:

Markas Fabijus Kvintilianas,

Janas Amosas Komenskis,

Žanas Žakas Ruso,

Johanas Henrikas Pestalocis,

Konstantinas Dmitrijevičius Ušinskis,

Adolfas Distervegas,

Marija Montessori,

Antonas Semionovičius Makarenko,

Janušas Korčakas,

Vasilijus Aleksandrovičius Suchomlinskis...

Aplink juos formuojasi nuostabūs iškilių pedagogų-mąstytojų žvaigždynai, kurie toliau neša humaniško švietimo idėjų deglus.

Humanistinės pedagogikos dvasinius filosofinius pamatus randame Konfucijaus, Lao-Cze, Sokrato, Platono, Aristotelio, G.Skovorodos, N.Berdiajevo, I.Iljino, P.Florenskio, Rerichų šeimos veikaluose... Iš pasaulio Religijų – Budizmo, Judaizmo, Krikščionybės, Islamo – Šventraščių semiamės įkvėpimo, ten aptinkame atramas.

Autoritarinės ir humanistinės pedagogikos skirtumai

Kad palengvintume pasirinkimą, išvardinsime ir kai kuriuos kitus klasikinio ir tradicinio pedagoginio mąstymo skirtumus.

Autoritarinės pedagogikos santykių su vaikais – auklėtiniais ir mokiniais – sistema yra grindžiama skatinimais bei nuobaudomis, tai yra, prievartos būdais.

Humanistinės pedagogikos išėities taškas - dvasinio bendrumo, bendradarbiavimo ir bendros kūrybos idėjos, perduodamos iš širdies į širdį.

Autoritarinė pedagogika yra orientuota į žinių, mokėjimų ir įgūdžių formavimą, ji liaupsina mokymo procesą.

Humanistinė pedagogika skirta Vaiko sielai, širdžiai ir protui taurinti, o žinias suvokia kaip kelią į tokį tikslą.

Autoritarinė pedagogika pasitenkina vaiko psichologinių savybių apskaita.

Humanistinė pedagogika priima visą Vaiką – tokį, koks jis yra.

Autoritarinė pedagogika kaip postulatą skelbia, kad ruošia vaikus gyvenimui.

Humanistinė pedagogika pačiu gyvenimu auklėja vaikus.

Autoritarinė pedagogika moko Vaiką prisitaikyti prie gyvenimo.

Humanistinė pedagogika rengia vaikus gyvenimo tobulinimui.

Bendraudama su vaikais autoritarinė pedagogika yra monologinė.

Humanistinė pedagogika – tai nuolatinis dialogas su vaikais.

Autoritarinės pedagogikos ugdymo procesai yra sausai formalūs ir oficialūs, griežtai reglamentuoti, pilni mentoriškų intonacijų, raginantys auklėtinius ir mokinius vykdyti pareigą, prievoles, būti atidiems, paklusniems, atsakingiems, neprieštarauti...

Humanistinės pedagogikos ugdymo procesai vadovaujasi bendradarbiavimo, dvasinės bendrystės, abipusio supratimo, pasitikėjimo, kūrybingo kantrumo, laisvo pasirinkimo, pažinimo džiaugsmo, meilės principais.

Autoritarinės pedagogikos aksiomos: blogis baustinas, gėris skatintinas; tinginystė smerkiama, stropumas sveikinamas.

Humanistinės pedagogikos aksiomos: meilė ugdoma meile; gerumas – gerumu; sėkmę brandina sėkmė; kilnumą ugdo kilnumas...

Autoritarinė pedagogika konservatyvi.

Humaniška pedagogika – inovatinga.

Autoritarinė pedagogika kenkia vaikų sveikatai, provokuoja mokytojų, auklėtojų, tėvų susierzinimą, grubumą, grasinimus, riksmus, vaiko orumo žeminimą, bausmes...

Humanistinė pedagogika – profilaktiška ir gydanti, nes kiekvienas Vaikas gyvena santaroje, džiaugsmo, dvasinėje bendrystėje, meilėje, pagarboje.

Pedagoginės Išminties Taurė

Klasikinės pedagogikos paveldas – tai Pedagoginės Išminties Taurė, kurios visas turinys yra skirtas ne istorijai, bet dabarčiai ir ateičiai. Mūsų laikais Pedagoginės Išminties Taurė atitenka mums – šiuolaikinei mokytojų ir auklėtojų kartai. Semtis iš jos galime tiek, kiek pajėgiame pasisemti, ir praturtinti ją galime tiek, kiek mūsų kūryba įstengia atverti naujus švietimo pasaulio vartus.

Šioje Taurėje randama išmintis mus – humanistinės pedagogikos šalininkus – įkvepia kūrybai ir naujovių paieškai, rodo mūsų pedagoginio mąstymo ir praktikos kryptį, padeda pajusti Pedagoginės Tiesos didingumą. Štai dalis kelrodžių minčių iš tos nuostabios pedagogikos klasikų Taurės:

Mūsų siela - dangiškos kilmės.

Galutinis žmogaus tikslas - už šio gyvenimo ribų.

Dvasingumas yra visos - amžinos ir nemirtingos - būties pagrindas.

Vaikas savame mikrokosme geba sutalpinti makrokosmą.

Išsilavinimo, dorybingumo ir pamaldumo sėklos iš prigimties mumyse įdiegtos.

Iš prigimties Vaike yra pasėtos jo būsimos asmenybės sėklos.

Vaikai ne rengiasi gyvenimui - jie jau gyvena.

Vaiko Taurėje švyti Kultūros grūdo užuomazga.

Tikrasis Vaiko auklėjimas – tai mūsų saviukla.

Mokyklai reikia protingo religingumo.

Meilė Vaiko ugdymą pagreitina dvigubai.

Auklėjimas be dvasinės bendrystės neįmanomas.

Kad dovanotų Vaikui žinių kibirkštėlę, mokytojas turi sugerti vandenyną Šviesos.

Tai, kas vadinama humanišku ugdymu, yra ne vien formalus lavinimas, bet ir žmogaus dvasios tobulėjimas.

Tikėjime ir meilėje slypi mūsų jėgų humaniškoji dvasia.

Mokymas turi vesti, aplenkdamas Vaiko vystymąsi.

Dvasios auklėjimas ir dorovė yra viso ugdymo pagrindas.

Bendradarbiavimas – žmonijos karūna.

Bendradarbiavimas su suaugusiu Vaiko intelektualiąją veiklą padaro daug produktyvesnę, negu dirbant savarankiškai.

Pedagogika, skirta Šviesos vaikams

Pasaulis prabilo apie į Žemę ateinančią Naują Vaikų Kartą. Teigiama, kad jie ypatingi. Jų lemtis daug didingesnė, nei bet kurios kitos ankstesnės kartos. Gimstančios Naujosios Kartos gyvenimo būdas ir siekiai ryškiai skirsis nuo gyvenimo būdo ir siekių visų tų kartų, kurios dabar egzistuoja Žemėje. Skirtumai tokie:

Dabartinėms kartoms svarbiausia - turėti ir užvaldyti.

Naujoms Kartoms svarbiausia – duoti ir dovanoti.

Dabartinių kartų šūkis – rungtyniauti ir konkuruoti.

Naujų Kartų šūkis bus – bendradarbiauti ir vienyti.

Dabartinės kartos griauņa.

Naujos Kartos statys.

Mokslo žinių įvaldymas – dabartinių kartų pasididžiavimas ir šlovė.

Naujosioms Kartoms - išmintis aukščiau už viską.

Dabartinės kartos valdo intelektas.

Naujosioms Kartoms vadovaus intuicija.

Dabartinės kartos supa išsigimusios formos.

Naujosios Kartos apsups save grožiu.

Dabartinės kartos linksta nuo sunkių kančių.

Naujosios Kartos neš Šviesą ir džiaugsmą.

Dabartinės kartos susikaustę.

Naujos Kartos bus laisvos.

Jau ateina pirma Naujų Kartų banga. Teigiama, kad dauguma vaikų yra tos bangos atstovai. Įvairiai juos vadina: Šviesos Vaikai, Žvaigždžių Vaikai, Vaikai su kosmine sąmone.

Šie vaikai išmintingi, pilni įvairiausių talentų, jiems būdingas ankstyvas išsivystymas, dalis jų turi neįprastų gebėjimų, mažyliai kartais kalba mums apie keistus dalykus. Jie atviri ir pasitiki savimi.

Bet grubumas ir prievarta juos lengvai pažeidžia. Dėl netaktiško suaugusiųjų elgesio ir nepasitikėjimo jie tampa beginkliai. Aplinkoje, kuri jų nesupranta, juos įveikia nuobodulys, jiems labai nuobodu mokykloje. Abejingoje ir nejautrioje, jais netikinčioje autoritarinėje terpėje jie palūžta, susergera sielos ligomis, jie pasineria į save, puola į nevilgtį, pažeidinėja tvarką, tampa „hiperaktyvūs“, prisirenka blogų įpročių, bėga iš namų, kartais gyvenimą baigia savižudybe.

Aplinkoje, kur vyrauja tarpusavio supratimas, meilė ir pagarba, jų gabumai greit išsiskleidžia, jiems sekasi, jie būna draugiški, mielai bendradarbiauja.

Ką mums daryti?

Ar pritarti teiginiui, kad ateina Šviesos Karta, Indigo Vaikai, ar sutikti, kad jie ateina su savo misija ir nauju gyvenimo būdu vardan spartesnės žmonijos evoliucijos, ar tiesiog tokiam teiginiui pareikšti nepasitikėjimą?

Mes, humaniškos pedagogikos pasekėjai, naujus vaikus suvokiame kaip Šviesos atstovus ir darome tokią išvadą: Šviesos vaikams reikia tėvų, mokytojų ir auklėtojų, besiveržiančių į Šviesą.

Ir kokia pedagogika reikalinga Šviesos vaikams?

Jiems reikalinga pedagogika, kuri pilna meilės, gerumo, supratimo, bendro veikimo, entuziazmo, įkvėpimo, atjautos, apgynimo. Reikalinga pedagogika, kuri augins juose dvasingumą, taurumą, kilniaširdiškumą, kuri skatins jų uolumą pažinimui, nukreips ieškoti savo paskirties.

Tai ir yra humaniška pedagogika.

Kas priklauso nuo mūsų

Niekas iš mūsų – nei mokytojai, nei auklėtojai, nei tėvai – nesam tokie menki žmonės, nuo kurių mažai kas priklauso. Nežeminkime savęs, nes nuo mūsų priklauso labai daug: mes esame svarbiausios švietimo pasaulio pajėgos, tad mūsų vaikų likimai yra mūsų rankose.

Mums tik reikia susivokti, kad šis, „iš pažiūros kuklus darbas – vienas didingiausių istorijos procesų, ... sutvirtinantis valstybių pamatus, ir juo gyvena ištisos kartos“.

Pasauliui reikia ištikimų Tiesos ir Gėrio šalininkų.

Pasauliui reikia gyvybingų, veiklių Šviesos nešėjų, kovojančių su tamsa ir žmonijos ydomis.

Pasauliui reikia narsiai vykdančių savo misiją, savo pareigą.

Mes negalime leisti, kad teises į švietimą nusipirktų nūdienos pasaulis, kad švietimą pasiglemžtų neišmanymas. Gaila, ne visuomet į valdžią ateina išmintingi ir Amžinosiomis vertybėmis besirūpinantys žmonės. Dažniausiai jie yra susirūpinę ne augančios kartos ugdymo giluminėmis problemomis, bet smulkiais, paviršutiniškais, politiniais reikalais. Neretai, primedama švietimo pasauliui savus politinius ir todėl netoliaregiškus sprendimus, valdžiai karčiai klysta.

Ne paklusti švietimo reformoms, bet išvengti jų klystkelių mums reikia, - kitaip patys tapsime žalos ugdymui bendrininkais, tiksliau, žalosime Šviesos Vaikų Kartos likimą, kiekvieno Vaiko likimą. Savo likimą taip pat žalosime.

Metas suprasti, kad jau seniai mes nesame kokių nors partinių generolų kareiviai.

Jei žinome, kam pašaukti ir kokia milžiniška mūsų atsakomybė, tai mums vadovaus vien tik mūsų pedagoginė sąžinė.

Humanistinė pedagogika yra aukščiausias minties ir praktikos lygmuo. Neleistina ją maišyti su autoritarine pedagogika. Todėl nuo mūsų pasirinkimo priklauso – ar švietimo pasaulis taps humaniškas ar taip ir liks autoritarinis. Kiekvienas aplink save kuriame savo subjektyvų ugdymo lauką. Toks laukas be mūsų neegzistuoja, jis būna toks, kokie esame mes patys - kokie mūsų įsitikinimai ir siekiai, individuali mūsų charakterio ir prigimties sankloda.

Turtingos dvasinės patirties bei aukštos moralės, veržlių, ištikimų, taurių mokytojų ir auklėtojų ugdymo pasaulyje visuomet buvo ir yra. Į humaniškos pedagogikos praktiką juos atveda jų vidinis balsas, o mokiniai ir auklėtiniai juos įsimyli, jiems gera būti šalia, ir natūrali pasekmė – mokinių brandos bei pažinimo pasiekimai.

Tačiau daugeliui, pasirinkusių humaniškos pedagogikos kelią, tenka ir teks užsiimti sudėtingu savęs perkeitimo darbu, kad pakylėję savąjį humanistinės pedagogikos idėjų suvokimą, ugdymo praktikoje jas įgyvendintų kūrybiškai.

Mums reikės:

plėsti savo sąmonę ir mokytis mąstyti bei veikti pagal dvasines nuostatas;

ugdyti savyje meilę vaikams ir mylėti gražiai;

išsiugdyti poreikį skaityti pedagoginės išminties šaltinius;

nuolat tobulinti savo pedagoginį meistriškumą, vis gilesnę prasmę suteikti ugdymo turiniui ir dailiai jį pateikti;

auginti tarpusavio supratimą, kantrybę, taurumą, kilniaširdiškumą, vidinę kultūrą;

ir, žinoma, šalinti savo blogus įpročius bei polinkius, jei tokių turime.

Mes, „Manifesto“ autoriai, taip pat einame šiuo keliu, kuriam, kaip ir kūrybai, pabaigos nėra ir nebus. Mus įkvepia kiekvienas pasisekimas. Regime ir džiaugiamės, kai bendraujant su mumis mūsų mokinių ir auklėtinių laimėjimai tampa vis svaresni, kai turtėja ir auga mūsų pačių asmeninis gyvenimas, mūsų visuomeninė veikla.

Įkūnydami humanistinės pedagogikos idėjas, dvasios ugnimi sutaurindami mokymo procesą, Jūs sustiprinsite švietimo pasaulio Šviesą.

Kur nukreipti mūsų kūrybinę energiją

Humanistinė pedagogika – dar nėra platus vieškelis, kuriuo užtektų tik prideramai eiti. Kiekvienas savąjį takelį turėsime atrasti savarankiškai, kiekvienas savo kūrybinę energiją turėsime skirti problemų, kurias akcentuoja humaniška pedagogika, sprendimui.

Individualių kūrybinių ieškojimų pasiekimai taps, pirma, mūsų augimo pakopomis; antra – šaltiniais, kurie subjektyvų pedagoginį lauką prisotins ryžtu kartu su vaikais veržtis į Šviesą; trečia – mūsų dvasios dovanomis, liepsnojančiomis ant bendrai statomo humanistinės pedagogikos aukuro.

Štai dalis svarbiausių klausimų, kuriuos reikės kiekvienam išspręsti teorinėje ir praktinėje veikloje:

1. Dvasinis gyvenimas.

Tai dvasios tobulėjimo vidinis šaltinis, taip pat ir žmogaus veiklos išoriniame pasaulyje šaltinis.

Kokiais šviesiais ir kūrybingais vaizdiniais mums turtinti kiekvieno Vaiko dvasinį pasaulį? Kaip kiekviename ugdyti dvasingą asmenybę? Kaip lavinti jų gebėjimą gyventi dvasiniame pasaulyje ir brandinti savo dvasios dovanas išoriniam pasauliui? Kaip patiems gyventi daugiabriaunį dvasinį gyvenimą ir būti dvasingos veiklos pavyzdžiu?

2. Taurumas ir Kilniaširdiškumas.

Tai pačios aukščiausios žmogaus savybės, jų išugdymas yra humaniško pedagoginio proceso tikslas.

Kaip, kokiais pavyzdžiais ir kokio turinio mokomąja medžiaga tas savybes mums brandinti kiekvieno Vaiko sieloje? Kaip mums patiems būti Tauriais ir Kilniaširdžiais nuolat bendraujant su vaikais, su kiekvienu Vaiku?

3. Atsakomybė už savo mintis ir žodžius.

Mintis ir žodis yra galingiausia energija – kurianti, jei ji švari, bet griauianti, jei ji tamsi.

Turime ugdyti kiekvieno Vaiko atsakomybę už savo mintis ir žodžius, mokyti pozityvaus mąstymo, aiškaus mąstymo, skausmingo mąstymo ir, suprantama, mokyti pozityvaus kalbėjimo, išmintingo kalbėjimo, gražaus kalbėjimo. Kaip tai daryti? Kaip mums patiems išsaugoti savo minčių tyrumą?

4. Priežasties ir pasekmės dėsnis.

Tai universalus gyvenimo dėsnis: žmogus nuolat pjauna anksčiau pasėtų priežasčių derlių ir sėja priežastis, kurios būtinai turės pasekmių artimiausioje arba tolimesnėje ateityje. Kitaip tariant, jis pats kuria savo likimą, - tai ir yra jo vidinė laisvė.

Kaip padėti vaikams suvokti šio dėsnio neginčijamumą? Kaip kiekvieną Vaiką išmokyti atpažinti priežastis dabartiniuose „pasėliuose“ ir analizuoti bei padaryti išvadas iš jo paties gyvenime kilusių įvairių pasekmių? Kaip mes patys paisome priežasties ir pasekmės dėsnio?

5. Meilės dėsnis.

Meilė yra visagalė ir visą ugdymo pasaulį aprėpianti jėga.

Kaip mylėti visus vaikus ir kiekvieną atskirai, kad jie priimtų meilę ir pasiduootų jos auklėjamajai įtakai? Kaip juose auginti meilės atsaką mums? Kaip ugdyti meilę artimui ir viskam, kas egzistuoja? Kaip savo meilę vaikams ir kiekvienam Vaikui išreikšti vis subtiliau?

6. Dvasinės bendrystės dėsnis.

Tai auklėjimo pamatas ir būtinoji sąlyga.

Kaip auginti tą bendrystę su savo mokiniais, auklėtiniais, su kiekvienu Vaiku? Kaip ją sergėti? Kaip ją pritaikyti? Kokie turi būti mūsų bendravimo su vaikais ir su kiekvienu Vaiku ypatumai, prasmė, turinys? Kaip savo sąmonės sraute auginti dvasinę bendrystę?

7. Saviugda.

Kiekvienas esame savo subjektyvaus ugdymo lauko, į kurį įtraukiame vaikus arba atskirą Vaiką, kūrėjas. To lauko galia ir kokybė priklauso nuo mūsų asmenybės ir mūsų kultūros: charakterio, būdo, jausmų, minčių, žinių, siekių, pasaulėžiūros. Mūsų ugdymo laukas – tai mūsų esmės atspindys. Iš to – pati fundamentaliausia humanistinės pedagogikos problema – saviugda.

Kaip ji vyksta? Kaip ir ką tobulinti? Kaip padaryti, kad mūsų žodžiai atitiktų darbus? Kaip plėsti savo sąmonę? Kas šiame procese mums gali padėti? Kaip saviugdą keliu vesti vaikus?

Humanistinė pedagogika akcentuoja atsakymų ieškojimą ir į šiuos klausimus:

kaip brandinti tikėjimą,

kaip Širdį auklėti,

kaip rasti gyvenimo prasmę,

kaip lavinti savižiną,

kaip ugdyti didvyriškumą,

kaip ugdymo turinyje rasti vietas naujausiems mokslo atradimams,

kaip sukurti ugdymo kursus, paremtus humanistinės pedagogikos principais ir t.t.

Išskirtiniai yra šie klausimai:

kaip sutaurinti žinias,

kaip perteikti tas žinias „širdies kalba“,

kokios yra žinių grožio perteikimo formos,

kokiais dvasiniais doriniais dialogais jas sėti vaikų sielose.

Humanistinės pedagogikos manifestas – gyvas kūrinys

Kūrybinėje mokytojų praktikoje bei teoriniuose mokslininkų tyrimuose humanistinė pedagogika skleisis, plėsis ir gilės. Bus tikslinamos sąvokos ir principai, šlifuojamos pagrindinės idėjos, bus aptinkamos naujos formos ir metodiniai sprendimai. Judėjimas pirmyn sužadins būtinybę kartkartėmis papildyti, patobulinti, atnaujinti „Manifesto“ tekstą, plėtoti jį toliau. Kiekvienas turės galimybę gyvos pedagogikos kūrimą praturtinti savo indėliu, kruopščiai tyrinės naują patirtį ir naują mintį, tuo tobulindamas ir turtindamas humaniškos pedagogikos idėjas. Šis darbas bus tęsiamas remiantis fundamentaliu ir humanistinėje pedagogikoje nekintančiu dvasinio humanizmo principu.

Kaip humanistinę pedagogiką priima valdžia

Mus skatina palankus valdžios organų ir mokslo atstovų humanistinės pedagogikos idėjų vertinimas.

Rusijos Federacijos Valstybės Dūmos Švietimo ir mokslo komiteto 1998-10-22 sprendime parašyta:

„1. Pritarti Maskvos miesto pedagoginio universiteto Humanistinės pedagogikos laboratorijoje parengtoms humaniško individualaus vaikų ugdymo bendrojo lavinimo mokyklose pagrindinėms idėjoms, kaip vienai iš šiuolaikinio ugdymo proceso vystymosi krypčių.

Komitetas pozityviai vertina Š.A.Amonašvilio Leidybos Namų veiklą, kuriant „Humanistinės pedagogikos antologiją“, kurios paskirtis - tapti svarbiu instrumentu formuojant mokytojo asmenybės parengimo bei tobulėjimo pagrindus.

2. Komitetas mano, kad yra tikslinga Rusijos Federacijos Bendrojo ir profesinio ugdymo ministerijai siūlyti susipažinti su humaniško individualaus vaikų ugdymo koncepcija“.

Rusijos Federacijos Bendrojo ir profesinio ugdymo ministerijos 1999-03-30 laiške valdymo organų vadovams parašyta: „Numatydamas bendrojo lavinimo mokyklos tobulinimo kelius, Rusijos Federacijos Bendrojo ir profesinio ugdymo ministerija atkreipia Jūsų dėmesį į būtinybę kryptingai dirbti formuojant dvidešimt pirmojo amžiaus mokytojų humanišką pedagoginį mąstymą, kurio šaknys siekia rusų bei pasaulio klasikinio pedagoginio paveldo gelmes“.

Rusijos švietimo akademijos Prezidiumas, 2002-09-25 išklauses pranešimą „Humaniška pedagogika: teorija ir praktika“, nusprendė: „Darbų kryptis atitinka pasaulines į žmogaus asmenybę orientuotų tyrimų tendencijas, jie įgyvendinami aukštu profesionaliu lygiu ir gali būti teorinių bei praktinių uždavinių sprendimų baze, kuriant šiuolaikinių vaikų mokymo ir auklėjimo sistemą“.

Vertindama humanistinės pedagogikos idėjų taikymo mokyklose rezultatus, Dagestano Respublikos Švietimo, mokslo ir jaunimo politikos ministerija 2007-04-02 įsakyme pažymėjo: „Pritarti Humanistinės pedagogikos laboratorijos ir respublikos ugdymo įstaigų, dalyvaujančių humaniškos pedagogikos programų aprobavimo eksperimente, veiklai“, ir priėmė nutarimą dėl eksperimentinių erdvių skaičiaus didinimo.

Chakasijos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija ir Chakasijos Respublikos Humanistinės pedagogikos centras 2007-10-25 sudarė Sutartį dėl bendro ilgalaikio projekto „Ugdymo erdvės humanizavimas Chakasijos respublikoje“.

Latvijos Respublikos Seimo Švietimo, kultūros ir mokslo komisijos bei Rygos miesto Švietimo, kultūros ir sporto departamento 2011-05-31 ir 2011-06-07 oficialiuose laiškuose Tarptautiniam humanistinės pedagogikos centrui dėkojama už didžiulį darbą keliant mokytojų kvalifikaciją humaniškos pedagogikos pagrindu, už dvasinio humanizmo idėjų plėtojimą ir jų įtvirtinimą Latvijos pedagogikos teorijoje ir praktikoje.

Apie humanistinės pedagogikos pasekėjų

tarptautinį judėjimą

Per paskutinius 10-15 metų humanistinės pedagogikos idėjų pasekėjų atsiranda vis daugiau ir daugiau. Tos idėjos sujungia įvairių valstybių mokytojus, auklėtojus, švietimo vadovus, tėvus, gydytojus, kultūros veikėjus, mokslininkus, studentus ir mokyklinį jaunimą, jų yra tūkstančiai.

Tarptautinėje erdvėje atsiranda nauja visuomeninė forma, įtakoianti švietimo raidą – Tarptautinis humanistinės pedagogikos judėjimas.

Įregistruotos organizacijos:

Tarptautinė visuomeninių susivienijimų asociacija „Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras“;

Visos Rusijos visuomeninė organizacija „Humanistinės pedagogikos centras“;

Visos Ukrainos Humanistinės pedagogikos kultūros ir švietimo asociacija;

Latvijos Humanistinės Pedagogikos Asociacija;

Humanistinės pedagogikos asociacija Lietuvoje;

Humaniškos individualios pedagogikos asociacija Estijoje;

Estijos visuomeninis Humanistinės pedagogikos centras;

Respublikinė visuomeninė organizacija „Chakasijos Respublikos Humanistinės pedagogikos centras „Š.Amonašvilio „Gyvenimo Mokykla““;

Dagestano Respublikos Humanistinės pedagogikos centras;

Čečėnijos Respublikos Humanistinės Pedagogikos Centras;

Tarptautinis visuomeninis judėjimas „Roditelskaja zabota“ („Tėvų rūpestis“ – vert.).

Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras aktyviai bendradarbiauja su kurių šalių valstybinėmis ir nevalstybinėmis įstaigomis:

Aukštojo profesinio lavinimo VŠĮ „Maskvos Miesto Pedagoginis Universitetas“;

Sofijos Šv. Klimento Ochridiečio vardo universitetas, Bulgarija;

Gruzijos Šv. Apaštalo Andrejaus universiteto UNESCO Tarptautinė pasaulio kultūros ir demokratizacijos katedra;

Chmelnickio nacionalinis universitetas, Ukraina;

Nacionalinis N.Dragomanovo vardo pedagoginis universitetas, Ukraina;

Rusijos vaikų fondas;

Aukštojo profesinio lavinimo VŠĮ „Novosibirsko valstybinis pedagoginis universitetas“;

Tarptautinis visuomeninis susivienijimas „Tarptautinis Rerichų centras“, Maskva;

Pietų Ukrainos K.D.Ušinskio vardo Nacionalinis pedagoginis universitetas;

Chakasijos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija;

Aukštojo profesinio lavinimo VŠĮ „Chakasijos N.F.Katanovo vardo valstybinis universitetas“;

Vilniaus pedagoginis universitetas, Lietuva;

Dagestano Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija;

Aukštojo profesinio lavinimo VŠĮ „Dagestano valstybinis pedagoginis universitetas“;

Dagestano pedagogų kvalifikacijos kėlimo institutas ir kt.

Skleisdamos humaniškos pedagogikos idėjas, šios organizacijos užsiima plačia ir įvairia veikla.

Kasmet Maskvoje rengiami Tarptautiniai Pedagoginiai Skaitymai, kuriuose dalyvauja virš 600 žmonių, o regioniniuose ir respublikiniuose skaitymuose – tūkstančiai.

Tarptautinių skaitymų temos padeda dalyviams nuosekliai gilinti humaniškos pedagogikos suvokimą.

Pirmieji Skaitymai 2002 m. – „Humaniška pedagogika ir švietimo erdvių dvasingumas“.

Antrieji Skaitymai 2003 m. – „Šypsena mano, kur tu?“

Tretieji Skaitymai 2004 m. – „Kodėl mums negyventi kaip dvasios didvyriams?“

Ketvirtieji Skaitymai 2005 m. – „Ką be Širdies suprasime?“

Penktieji Skaitymai 2006 m. – „Skubėkite, vaikai, mokysimės skraidyti!“

Šeštieji Skaitymai 2007 m. – „Mokyklos Tiesa“.

Septintieji Skaitymai 2008 m. – „Vaiko Taurėje švyti Kultūros grūdo užuomazga“.

Aštuntieji Skaitymai 2009 m. – „Tikrasis Vaiko auklėjimas – tai mūsų saviukla“.

Devintieji Skaitymai 2010 m. – „Kad dovanotų Vaikui žinių kibirkštėlę, mokytojas turi sugerti jūrą Šviesos“.

Dešimtieji Skaitymai 2011 m. – „Kaip mylėti vaikus“.

Vienioliktieji Skaitymai vyks 2012 m – „Mokytojau, įkvėpk mane kūrybai!“

Skaitymuose rengiami apskritieji stalai, laboratorijos, meistriškumo pamokos, aptarimai, susitinkama su Humanistinės pedagogikos lyderiais.

Veikia daug laboratorijų ir susivienijimų, kuriuose vykdoma mokslinė kūrybinė veikla kuriant metodines priemones, autorines programas, eksperimentinius ugdymo kursus. Leidžiami mokslinių darbų rinkiniai, vedamos mokslinės-praktinės konferencijos, ginamos disertacijos.

Veikia eksperimentinės mokyklos, vaikų darželiai.

Dirba tėvų universitetai ir lektoriumai.

Judėjimas „Roditelskaja zabota“ kasmet rengia tarptautinius ir regioninius tėvų skaitymus.

Vyksta kvalifikacijos kėlimo kursai Humanistinės pedagogikos pagrindams įsisavinti. Per paskutinius dešimt metų įvairių valstybių mokytojai, auklėtojai, tėvai gavo per 28 tūkstančius kvalifikacinių pažymėjimų.

Daugelyje pedagoginių kolegijų bei aukštųjų mokyklų vedami humanistinės pedagogikos pagrindų spec. kursai, yra išleistos atitinkamos programos ir rinkiniai, skelbiami studentų darbų konkursai humanistinės pedagogikos temomis, sukurti studentų susivienijimai.

Leidžiama specializuota literatūra; svarbiausia tarp jų – „Humanistinės pedagogikos antologija“ (išleisti 55 tomai).

Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras kasmet išleidžia Tarptautinių pedagoginių skaitymų medžiagos žurnalą „Tri kluča“. Leidžiami laikraštis „Humannaja pedagogika“, žurnalas „Mir humannojo pedagogiki“, rinkiniai su meistriškumo pamokų bei Tarptautinių tėvų skaitymų medžiaga.

Judėjimo simbolis yra gulbė širdies fone – tai vienybės, meilės ir išminties simbolis (užregistruotos autorinės teisės).

Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras yra įsteigęs „Humaniškos pedagogikos Riterio“ vardą ir aukso ženklą „Širdis ir gulbė“. Per 10 metų Tarptautinė visuomeninė žiuri suteikė „Humaniškos pedagogikos Riterio“ vardą ir aukso ženklą „Širdis ir gulbė“ įteikė 130-čiai savo veikla ypatingai pasižymėjusių humaniškos pedagogikos pasekėjų.

Sukurtas Humanistinės pedagogikos Himnas, jis giedamas iškilmingų susirinkimų metu.

Veikia visuomeninė Š.Amonašvilio Pedagoginio meno ir socializacijos visuomeninė akademija, joje distanciniu būdu per internatą įmanoma kelti kvalifikaciją.

Planuojama naujos ugdymo praktikos tradicijos: reguliariai švęsti „Tarptautinę Pamokos dieną“, skirtą dvasinio dorinio vaikų auklėjimo temoms; įsteigti tarptautinio statuso nominacijas „Humaniškos Pedagogikos mokykla“, „Humaniškos Pedagogikos vaikų darželis“; sukurti tinklapį „Humaniškos pedagogikos internetinis muziejus“, humaniškos pedagogikos judėjime įsteigti jaunimo veiklos sparną.

Mes atviri bendradarbiavimui su žmonėmis bei organizacijomis, kurios aktyviai užsiima saviugda ir pritaria šiam „Manifestui“.

Pabaiga

Mes pabandėme „Humanistinės pedagogikos manifeste“ pateikti pagrindines idėjas ir kryptis, kurios Tarptautiniam visuomeniniam judėjimui padės pradėti sotinti ugdymo pasaulį dvasingumu, meile, išmintimi, o jei sakytume vienu visaapimančiu žodžiu, – Šviesa.

Mes tvirtai tikime humanistinės pedagogikos neišvengiamumu. Ugdymo pasaulis gali tapti tinkamas Naujos Kartos Vaikams tik aukštesnės pedagoginės sąmonės ir kūrybinės praktikos dėka.

Todėl visa širdimi kviečiame jus taikyti humanistinės pedagogikos idėjas, kurias mes, šiuolaikiniai mokytojai, paveldėjome iš didžiausių mąstytojų.

Kreipiamės į kiekvieną iš jūsų:

Mūsų švietimo pasauliui trūksta būtent Jūsų Širdies ir Proto Šviesos.

Jums, kurie tarnaujate Vaikystei, linkime tauraus pašaukimo, įkvėpimo ir kūrybos.

„Humanistinės pedagogikos manifesto“ autoriai

1. Š.A.Amonašvilis - Tarptautinio visuomeninių asociacijų susivienijimo „Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras“ prezidentas, Humaniškos pedagogikos Riteris, Vaikystės Riteris, psichologijos dr., Maskvos miesto pedagoginio universiteto profesorius, Rusijos Švietimo akademijos akademikas, Rusijos Federacijos Vyriausybės premijos laureatas.

2. D.M.Mallajevs – Visos Rusijos visuomeninės organizacijos „Humanistinės pedagogikos centras“ prezidentas, Dagestano valstybinio pedagoginio universiteto rektorius, pedagogikos dr., profesorius, Rusijos Švietimo akademijos narys-korespondentas, Humaniškos pedagogikos Riteris, Machačkala, Rusija.

3. S.L.Krukas - Tarptautinio visuomeninių asociacijų susivienijimo „Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras“ viceprezidentas, Visos Ukrainos Humanistinės pedagogikos kultūros ir švietimo asociacijos prezidentas, Inovacinės pedagogikos ir psichologijos centro direktorius, pedagogikos mokslų kandidatas, Chmelnickio nacionalinio universiteto docentas, Humaniškos pedagogikos Riteris, Ukraina.

4. K.Š.Mansurova - Tarptautinio visuomeninių asociacijų susivienijimo „Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras“ Koordinacinės tarybos narė, Tarptautinio visuomeninio judėjimo „Roditelskaja zabota“ vadovė, chemijos mokslų kandidatė, Humaniškos pedagogikos Riteris, Maskva, Rusija.

5. K.A.Molčanova - Tarptautinio visuomeninių asociacijų susivienijimo „Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras“ Koordinacinės tarybos narė, Humaniško individualaus ugdymo asociacijos Estijoje pirmininkė, Humaniškos pedagogikos Riteris, Talinas, Estija.

6. I.Pogrebniaka - Tarptautinio visuomeninių asociacijų susivienijimo „Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras“ Koordinacinės tarybos narė, Latvijos Humanistinės Pedagogikos Asociacijos valdybos pirmininkė, Rygos „Aninmuiža“ vidurinės mokyklos Humaniškos pedagogikos centro vadovė, Humaniškos pedagogikos Riteris, Latvija.

7. I.Stulpinienė - Tarptautinio visuomeninių asociacijų susivienijimo „Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras“ Koordinacinės tarybos narė, Humanistinės pedagogikos asociacijos Lietuvoje pirmininkė, Humaniškos pedagogikos Riteris, knygos „Fizika širdimi“ autorė, Klaipėda, Lietuva.

8. Ch.Sultanova – Čečėnijos Respublikos Humanistinės Pedagogikos centro vadovė, ČR Švietimo ir mokslo ministerijos inovacinės ir nacionalinės švietimo politikos skyriaus viršininkė, Čečėnijos Respublikos Nusipelnusi mokytoja, Humaniškos pedagogikos Riteris, Groznyj, Rusija.

9. K.T.Sultanovas – Dagestano Respublikos Humanistinės pedagogikos Centro vadovas, gimnazijos „Pasaulio kultūra“ direktorius, Dagestano Nusipelnęs mokytojas, Humaniškos pedagogikos Riteris, Derbentas, Rusija.

10. T.V.Šurtina - Tarptautinio visuomeninių asociacijų susivienijimo „Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras“ Koordinacinės tarybos narė, Chakasijos Respublikos visuomeninės organizacijos „Chakasijos Respublikos Š.Amonašvilio vardo Humanistinės pedagogikos centras „Gyvenimo Mokykla“, Chakasijos Respublikos Bendruomenių rūmų narė, Rusijos Federacijos bendrojo švietimo Garbės darbuotoja, Humaniškos pedagogikos Riteris, Abakanas, Rusija.

11. M.N.Abramova – Maskvos miesto Akademičeskoje rajono municipalinio švietimo skyriaus viršininko pavaduotoja, Rusijos Federacijos bendrojo švietimo Garbės darbuotoja, Humaniškos pedagogikos Riteris, Maskva, Rusija.

12. V.G.Aleksandrova - Tarptautinio visuomeninių asociacijų susivienijimo „Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras“ Koordinacinės tarybos narė, pedagogikos dr., Maskvos miesto pedagoginio universiteto profesorė, monografijos „Krikščioniškosios Humanistinės pedagogikos ištakos“, Maskva, Humaniškos pedagogikos Riteris, Rusija.

13. I.V.Aleksejenko – M.Gorkio pagrindinės mokyklos papildomo ugdymo pedagogė, kultūros ir švietimo centro „Harmonija“ valdybos narė, Humaniškos pedagogikos Riteris, Klaipėda, Lietuva.

14. N.A.Amonašvili – Tbilisio 1-os eksperimentinės viešosios mokyklos mokytoja, pedagogikos dr., ugdymo priemonių ir didaktinės medžiagos 1-4 klasėms autorė, Humaniškos pedagogikos Riteris, Tbilisis, Gruzija.

15. M.G.Amonašvili - Tbilisio 1-os eksperimentinės viešosios mokyklos direktoriaus pavaduotoja, Tbilisis, Gruzija.

16. P.Š.Amonašvilis – rašytojas, vaikų meno centro „Basti-Bubu“ prezidentas, Tbilisis, Gruzija.

17. V.F.Bak - Visos Ukrainos Humanistinės pedagogikos kultūros ir švietimo asociacijos viceprezidentė, mokytoja metodininkė, „Ukrainos švietimo žymūnė“, knygos „Biologija širdimi“ autorė, Humaniškos pedagogikos Riteris, Artiomovskas, Ukraina.

18. M.A.Baraniuk - Tarptautinio visuomeninių asociacijų susivienijimo „Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras“ Koordinacinės tarybos narė, Humaniško individualaus ugdymo asociacijos Estijoje valdybos narė, Estijos visuomeninio Humanistinės pedagogikos centro vadovė, Lasnamiaje vaikų centro vadovė, Humaniškos pedagogikos Riteris, Talinas, Estija.

19. M.V. Boguslavskij – laikraščio „Pedagogičeskij vestnik“ vyriausias redaktorius, pedagogikos dr., profesorius, Rusijos Švietimo akademijos narys-korespondentas, Humaniškos pedagogikos Riteris, Maskva, Rusija.

20. M.S.Gvilava – Tbilisio 1-os eksperimentinės viešosios mokyklos mokytojas, Humaniškos pedagogikos Riteris, Tbilisis, Gruzija.

21. S.J.Gorodovič - Visos Rusijos visuomeninės organizacijos „Humanistinės pedagogikos centras“ Blagoveščensko skyriaus vadovas, Nevalstybinės bendrojo lavinimo vidurinės mokyklos „Naš dom“ direktorius, Humaniškos pedagogikos Riteris, Rusija.

22. Z.A.Grigalašvilis - Tbilisio 1-os eksperimentinės viešosios mokyklos direktorius, Tbilisis, Gruzija.

23. J.S.Jevdokimova - Visos Rusijos visuomeninės organizacijos „Humanistinės pedagogikos centras“ Volgogrado skyriaus vadovė, pedagogikos mokslų kandidatė, docentė, Volgogrado miesto vyriausybės premijos laureatė, Humaniškos pedagogikos Riteris, Rusija.

24. D.D.Zujevas – „Humanistinės pedagogikos antologijos“ vyriausias redaktorius, Rusijos Švietimo akademijos narys-korespondentas, Humaniškos pedagogikos Riteris, Maskva, Rusija.

25. V.M.Gulivatj – Humanistinės pedagogikos akademijos prezidentas, Humaniškos pedagogikos Riteris, Vinica, Ukraina.

26. I.A.Kiršinas - Visos Rusijos visuomeninės organizacijos „Humanistinės pedagogikos centras“ Kaliningrado skyriaus vadovas, licėjaus Nr. 49 studijos „Solnečnyj sad“ vadovas, Humaniškos pedagogikos Riteris, tarptautinio Humanistinės pedagogikos centro valdybos narys, Rusija.

27. V.A. Kučerovskis - Visos Ukrainos Humanistinės pedagogikos kultūros ir švietimo asociacijos Odesos skyriaus vadovas, laikraščio „Humannaja pedagogika“ vyriausias redaktorius, Humaniškos pedagogikos Riteris, Belgorod-Dnestrovskij, Ukraina.

28. E.B. Michailovas – Visos Ukrainos Humanistinės pedagogikos kultūros ir švietimo asociacijos valdybos narys, Černovcų srities Humanistinės pedagogikos centro vadovas, Černovcy, Ukraina.

29. T.L.Nadtočij - Visos Ukrainos Humanistinės pedagogikos kultūros ir švietimo asociacijos valdybos narė, Charkovo srities Humanistinės pedagogikos centro vadovė, kūrybinės sąjungos „Ukrainos literatų kongresas“ narė, Humaniškos pedagogikos Riteris, Charkovas, Ukraina.

30. V.G.Nikitinas - Tarptautinio visuomeninių asociacijų susivienijimo „Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras“ Koordinacinės tarybos narys, Tarptautinės visuomeninės žiuri „Širdis ir gūlbė“ pirmininkas, OOO „Upravliajuščiaja kompanija „Rostenergokompleks“ generalinis direktorius, Humaniškos pedagogikos Riteris, Rostv-na-Donu, Rusija.

31. V.G.Nioradzė – mokytoja, Pedagoginių ir socialinių mokslų akademijos akademikė, pedagogikos dr., Maskvos miesto pedagoginio universiteto profesorė, rašytinės kalbos ugdymo pedagoginės sistemos autorė, Humaniškos pedagogikos Riteris.

32. D.Ozols - Tarptautinio visuomeninių asociacijų susivienijimo „Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras“ viceprezidentas, Latvijos Humanistinės Pedagogikos Asociacijos valdybos narys, Humaniškos pedagogikos Riteris, Ryga, Latvija.

33. T.L. Pavlova - Tarptautinio visuomeninių asociacijų susivienijimo „Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras“ Koordinacinės tarybos narė, Visos Rusijos visuomeninės organizacijos „Humanistinės pedagogikos centras“ Novosibirsko skyriaus vadovė, profesorė, Novosibirsko valstybinio pedagoginio universiteto pedagogikos katedros vedėja, pedagogikos mokslų kandidatė, Rusijos Federacijos aukštojo profesinio švietimo Garbės darbuotoja, Humaniškos pedagogikos Riteris, Rusija.

34. T.N.Rumianceva - Tarptautinio visuomeninių asociacijų susivienijimo „Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras“ Koordinacinės tarybos narė, Tarptautinio Humanistinės pedagogikos centro referentė, Tarptautinio Rerichų centro darbuotoja, Maskva, Rusija.

35. N.A.Salijenko - Visos Ukrainos Humanistinės pedagogikos kultūros ir švietimo asociacijos valdybos narė ir Dnepropetrovsko skyriaus vadovė, miesto Sveikatos centro gydytoja metodininkė, Humaniškos pedagogikos Riteris, Ukraina.

36. V.I. Sartanija – ekonomikos dr., profesorius, Gruzijos Patriarchato Šv. Apaštalo Andrejaus v. Gruzijos universiteto ekonomikos ir biznio valdymo fakulteto dekanas, Pedagogikos ir socialinių mokslų akademijos akademikas, Tbilisis, Gruzija.

37. T.M.Shvitaridzė – vaikų meno centro „Basti-Babu“ įkūrėjas ir prodiuseris, ansamblio meno vadovas, Gruzijos telekanalų vaikų laidų autorius, Tbilisis, Gruzija.

38. J.N.Černoziomova - Tarptautinio visuomeninių asociacijų susivienijimo „Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras“ viceprezidentė, Visos Rusijos visuomeninės organizacijos „Humanistinės pedagogikos centras“ viceprezidentė, filologijos dr., profesorė, Humaniškos pedagogikos Riteris, Maskva, Rusija.

39. M.I.Šišova - Tarptautinio visuomeninių asociacijų susivienijimo „Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras“ viceprezidentė, Visos Rusijos visuomeninės organizacijos „Humanistinės pedagogikos centras“ viceprezidentė, VŠĮ Bendrojo lavinimo mokyklos Nr.100 direktorė, Rusijos

Federacijos bendrojo švietimo Garbės darbuotoja, Maskvos merijos premijos laureatė, pedagogikos mokslų kandidatė, Humaniškos pedagogikos Riteris, Maskva, Rusija.

40. Z.L.Cuckiridzé – žurnalistas, pedagogikos daktaras, profesorius, I.Čavčavadzės v. universiteto pedagogikos instituto pedagoginių tyrimų koordinatorius, Tbilisis, Gruzija.

41. I.O.Ermetovas - Tarptautinio visuomeninių asociacijų susivienijimo „Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras“ Koordinacinės tarybos narys, Visos Ukrainos Humanistinės pedagogikos kultūros ir švietimo asociacijos viceprezidentas ir Kijevo skyriaus vadovas, Ukrainos Ministrų kabineto premijos laureatas.

42. T.Jaunzemis - Tarptautinio visuomeninių asociacijų susivienijimo „Tarptautinis humanistinės pedagogikos centras“ Koordinacinės tarybos narys, Latvijos Humanistinės Pedagogikos Asociacijos valdybos narys, Smiltenės krašto švietimo skyriaus viršininkas, Humaniškos pedagogikos Riteris, Latvija.

Bušėtis, Gruzija. 2011-07-17.

Dokumentą į lietuvių kalbą vertė Humanistinės pedagogikos asociacijos nariai.

Kontaktams su HPA valdyba dėl HP literatūros, bendradarbiavimo bei tarptautinių ryšių:

8 682 31323; 8 46 231928; hpasociacija@gmail.com